

Factcheck.
*Is het echt
duurzaam?*

Factcheck. *Is het echt duurzaam?*

140 vragen en antwoorden
voor een ecologischer leven,
met praktische tips

Georgina Wilson-Powell

Manteau

Penguin
Random
House

Oorspronkelijke titel: *Is it really green?*

© 2021 Dorling Kindersley Limited, A Penguin Random House Company

© 2021 Nederlandse vertaling Manteau / Standaard Uitgeverij nv, Franklin
Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Vitataal

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Amsterdam
www.newbookcollective.com

© 2021 Tekst: Georgina Wilson-Powell
Designer: Amy Child
Illustraties: Ana Karen Abitia Hill

Voor de Nederlandse uitgave
Vertaling: Saskia Peeters/Vitataal
Redactie: Vitataal, Feerwerd
Cover: Dominic Van Heupen
Opmaak: -Lein | redactie & vormgeving, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed,
kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden
voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze
publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 223 3793 6
D/2021/0034/190
NUR 450 / 740

For the curious
www.dk.com

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C018179

INHOUD

- 6 Voorwoord
- 8 Is dit boek eigenlijk wel groen?
- 10 De klimaatcrisis bestaat echt
-
- 12 De negen grootste problemen voor onze planeet
-
- 16 We moeten allemaal ons steentje bijdragen
-
- 18 **De groene keuken**
-
- 32 **Eten en drinken**
-
- 70 **De groene badkamer**
-
- 88 **De groene kledingkast**
-
- 108 **Groen boodschappen doen**
-
- 132 **Groene technologie**
-
- 144 **De groene tuin**
-
- 164 **Werk en vrije tijd**
-
- 178 **Familie en relaties**
-
- 196 **Milieuvriendelijk onderweg**
-
- 214 Woordenlijst
- 215 Verantwoording
- 218 Register
- 224 Over de auteur en dankwoord

VOORWOORD

Laat ik meteen iets duidelijk maken. Ik ben net als jij. Hoezeer ik ook zou willen dat ik ben opgegroeid op een biologische boerderij waar groenten werden verbouwd, het is niet zo. Ik heb de normale jeugd gehad van een kind uit de jaren tachtig, compleet met feestjes met veel plastic en mode voor het grote publiek. Niemand dacht na over wat er met onze spullen gebeurde nadat ze in de vuilnisbak waren beland.

In mijn tienertijd draaiden de meeste milieucampagnes om zure regen en het redden van de regenwouden. ‘Klimaat-opwarming’ was vooral een theorie, het probleem van een ander. Alleen is het dat allebei niet. Het bestaat, het is echt, het raakt ons in de vorm van extreme weersomstandigheden, of we het nu willen toegeven of niet. Onze vingers in onze oren stoppen is geen optie: we moeten allemaal ons steentje bijdragen.

Hoewel de COVID-19-pandemie sommige mensen heeft wakker geschud en we beter nadenken over wat we kopen, van wie we het kopen en of we het wel moeten kopen, blijft overconsumptie het allergrootste probleem van onze samenleving. Door onze macht als

consument en ons verlangen naar spullen, ervaringen en pleziertjes blijven bedrijven de natuurlijke bronnen van onze planeet uitputten, met rampzalige gevolgen.

Dit boek gaat over eco-dilemma's waar ik, vrienden, collega's en lezers in het dagelijks leven tegen aanlopen. Door alle verwarrende en vaak tegenstrijdige adviezen is het gemakkelijk om je schouders op te halen en niets te doen. De meesten van ons maken zich daar schuldig aan, ikzelf ook. Dat gedrag moeten we veranderen. Ik heb voor elke kwestie naar de groenste, simpelste oplossing gezocht, en als die er niet was, leg ik uit waarom.

Je kunt hele boeken schrijven over alles wat ik aankaart, maar ik wilde het overzichtelijk houden en je een aantal simpele tools aanreiken om veranderingen door te voeren in je huis, op je werk en in je sociale netwerken; het is ons alledaagse gedrag dat we moeten aanpassen.

Maar waarom ben ik degene die hierover schrijft? Tien jaar geleden werkte ik in Dubai als redacteur voor een reismagazine en leidde ik het jetsetleven waarvan ik ooit alleen maar had kunnen dromen. Hoe leuk het ook was, mij

bekroop het gevoel dat mijn CO₂-afdruk van meer dan 25 vluchten per jaar voor niemand goed was, en ik voelde me er ook niet lekker bij. Ik begon me zorgen te maken over hoe onleefbaar onze mooie wereld zou worden als ik in mijn eentje al een kleine berg aan plastic waterflesjes per week wegwerkte en vliegtuigen beschouwde als een soort bussen.

Niemand wordt geboren met de kennis van wat ons te doen staat; we moeten het leren, en vaak druipt het in tegen gedrag dat ons tijdens onze opvoeding is ingeprent. Hoewel we allemaal onze financiële grenzen en weinig tijd hebben, kunnen we toch dingen veranderen. Als ik het kan, kun jij het ook.

Na mijn vertrek uit Dubai wilde ik de aandacht vestigen op mensen die nieuwe manieren vinden om de klimaatcrisis tegen te gaan, van het maken van leer van appelschillen tot het bouwen van boten die plastic uit de zee halen. In 2016 ben ik begonnen met *pebble*, een gratis digitaal magazine over stijlvol, duurzaam leven.

Groen leven betekent dat je kleine veranderingen doorvoert die leiden tot grote verschuivingen in sociaal gedrag – kijk maar naar hoe snel we afscheid

hebben genomen van plastic rietjes of onze reizen in de ijskast hebben gezet voor de lockdown. Samen kunnen we druk uitoefenen op de lagen boven ons, of dat nu multinationals zijn of de overheid. Wanhoop niet en geef vooral niet op. Gebruik dit boek om snel winst te boeken en langetermijndoelen op te stellen. Deel je vorderingen, inspireer je vrienden, praat met je baas of collega's, stel vragen en geef je geld niet aan mensen die jouw zorgen over het klimaat niet delen. Iedereen kan een steentje bijdragen. De wereld heeft het nodig dat je vandaag nog, op welke manier ook, een begin maakt.

Georgina Wilson-Powell

Is dit boek eigenlijk wel groen?

We wilden dat dit boek zo min mogelijk impact op het milieu zou hebben. We hebben voor elk fysiek onderdeel gekeken waar het vandaan kwam en waarvan het was gemaakt, we hebben manieren gevonden om de impact van transport te beperken, en we hebben groener gedrag ingevoerd op onze werkplek. Dit maakt allemaal deel uit van de Green Pledge van DK, waarmee we streven naar een volledig ethisch verantwoorde productieketen. Dit is ons verhaal.

Het papier

We hebben gekozen voor FSC-gecertificeerd papier. Hoewel voor nieuw papier bomen moeten worden omgehakt, kan het milieuvriendelijker zijn dan bepaalde soorten gerecycled papier, omdat de CO₂-afdrukken van leveranciers enorm uiteenlopen. Het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC) biedt de garantie dat het papier op een duurzame, ethisch verantwoorde manier is verkregen. We hebben leveranciers van papier gevonden die al jarenlang duurzaam werken. Hierdoor wisten we dat het papier een relatief kleine CO₂-afdruk zou hebben

en geen grote afstand hoefde af te leggen naar de drukkerij. We kozen ook voor lichtgewicht papier, wat de hoeveelheid benodigde ruwe materialen beperkte. Boekomslagen krijgen vaak een plastic laagje, waardoor ze prettig in de hand liggen en worden beschermd tegen slijtage. Wij hebben juist gekozen voor een laagje op waterbasis, waardoor er geen plastic nodig was en het productieproces minder energie kostte.

De inkt

We hebben inkt op basis van plantaardige olie in plaats van minerale olie gebruikt, afkomstig uit duurzame bronnen. We hebben ook bewust niet voor vierkleurendruk gekozen. Voor de hoeveelheid inkt maakt het niet zoveel uit, maar drukken met vier verschillende kleuren kost wel meer energie.

Het formaat

De keuze tussen paperback en hardback was simpel – bij het eenvoudigere bindproces voor paperbacks worden minder energie en materialen gebruikt. De grootte van het boek doet er ook toe:

sommige formaten geven meer afval als de standaardvellen op maat worden gesneden. We hebben gekozen voor een formaat met een minimum aan afsnijdsels.

De drukkerij

We moesten rekening houden met de locatie van de papierfabrieken, drukkerijen en pakhuizen. Uitgaand van hoe groen de verschillende drukkerijen en hun drukpersen waren en in een poging om zo min mogelijk energie te verbruiken voor transport, hebben we gekozen voor drukkerijen zo dicht mogelijk bij de papierfabrieken en het gebied waarin we het boek verkopen. De gekozen drukkerijen zijn ISO14001-gecertificeerd en voeren het FSC-keurmerk, waarmee ze laten zien dat ze duurzaamheid hoog in het vaandel hebben.

Onze manier van werken

We hebben tijdens het werken aan het boek zo min mogelijk uitgeprint, maar alles steeds digitaal gedeeld. Besprekingen met collega's van buitenaf verliepen via videoverbindingen, zodat ze niet naar ons kantoor hoefden te komen; bovendien ging het land begin 2020 in een lockdown en werden alle besprekingen digitaal gehouden. Deze kleine aanpassingen in onze manier van werken passen we nu toe bij elk boek dat we maken.

Waarom geen e-book?

We willen dat de informatie in dit boek zo veel mogelijk mensen bereikt. Onderzoek laat zien dat je ongeveer 25 e-books per jaar moet lezen om ervoor te zorgen dat de energie en materialen die zijn gebruikt voor de productie van je e-reader minder impact op het milieu hebben dan hetzelfde aantal gedrukte boeken. We willen je aansporen om dit boek door te geven aan vrienden en familie als je het uit hebt, en om het uiteindelijk te recyclen.

De klimaatcrisis bestaat echt

Onze wereld staat op de rand van een ecologische ramp, die de hele mensheid bedreigt. We gebruiken het woord 'klimaatcrisis' omdat het echt een crisis is. Volgens de Verenigde Naties hadden we in 2019 nog elf jaar om de planeet te redden. We hadden dus nog elf jaar om onze CO₂-uitstoot terug te dringen en te voorkomen dat de temperatuur wereldwijd meer dan 1,5 °C boven het pre-industriële niveau uit zou komen. Anders bestond de kans dat de temperatuur in 2100 3-4 °C hoger zou zijn. Dat zou slecht zijn voor de werking van onze ecosystemen en de menselijke samenlevingen; onze planeet zou dor en onherkenbaar worden.

Onze planeet kan het leven alleen ondersteunen als ze de juiste temperatuur heeft. Een warmere wereld zou, om te beginnen, betekenen dat er geen ijskappen meer zijn. Als alle ijskappen en gletsjers op aarde smelten, zal de zeespiegel tot wel 60 meter stijgen, waardoor kustplaatsen, landbouwgrond en eilanden overstroomd en grootschalige migratie naar het binnenland ontstaat. Zelfs met de temperatuurstijging die we tot nu toe hebben – van 1,1 °C – zijn de gevolgen duidelijk. De zeespiegel is met 15 centimeter gestegen. We zien vaker extreem weer (bijvoorbeeld in de vorm van overstromingen of bosbranden), het zeewater warmt op (waardoor meer extreme stormen ontstaan en koraalriffen

gevaar lopen) en we verliezen in hoog tempo belangrijke soorten in de natuur. Al deze zaken hebben directe of indirecte gevolgen, van voedseltekorten tot waterschaarste, die elkaar verergeren.

Hoe is het zover gekomen?

Dit is niet ineens gebeurd. Wetenschappers waarschuwen al tientallen jaren voor de onbedoelde gevolgen van vaste gebruiken die zorgen voor meer koolstof in onze atmosfeer, zoals het verbranden van fossiele brandstoffen en intensieve landbouw. Dat laatste speelt ook een rol in de COVID-19-pandemie, die kan worden gezien als waarschuwing voor de klimaatproblemen die we in de toekomst zullen ervaren als we

DE CO₂-UITSTOOT IS SINDS DE
JAREN VIJFTIG MET
640% GESTEGEN

de landbouw niet duurzamer maken. De afgelopen zeventig jaar is de temperatuur op aarde steeds verder gestegen. We zitten in deze situatie vanwege een ongebreidelde zucht naar producten en ervaringen waarvoor eindige bronnen nodig zijn, en omdat we niet meer verbonden zijn met de natuur, waarvan we toch een klein onderdeel zijn.

De klimaatcrisis is een noodlottige samenloop van omstandigheden waarop we niet echt reageren. Het is vaak ongrijpbaar, maar het zorgt in toenemend tempo voor veranderde landschappen en verwoeste levens. Het probleem is zo groot en complex dat we liever wachten tot iemand anders het oplost. Overheden, bedrijven en veel individuen hebben waarschuwingen van de natuur en experts in de wind geslagen, omdat verandering te moeilijk, te omvangrijk of tevergeefs leek. Maar nu heeft de COVID-19-pandemie het gewone leven geraakt

op een manier die we ons nauwelijks konden voorstellen. De hele wereld heeft geleerd van de gebeurtenissen in 2020, vooral over wat we wel en niet moeten doen. De veerkracht en bereidwilligheid die we bij deze ramp toonden, zijn ook belangrijk om de klimaatcrisis te overleven en onze koolstofemissies terug te dringen.

De wereld is nu warmer dan hij de afgelopen 2000 jaar is geweest. In 2021 moeten we dit probleem wel serieus nemen, want het raakt iedereen op aarde en elke toekomstige generatie.

